

Nationella kulturföreningen Sveriges Internationella Roma Filmfestival (SIRF), ger här sitt remissvar på betänkandet Kraftsamling mot antiziganism SOU 2016:44

Det första gäller förslaget att statsministern vid en ceremoni framför en officiell ursäkt för de övergrepp som romer har drabbats av genom historien (3.5.1; s. 87). Om en sådan ursäkt framförs bör den specifikt nämna *vilka* övergrepp som avses samt *när* och *var* dessa skett. Historiska generaliseringar bör i detta fall undvikas. I den tidigare vitboken om statens övergrepp mot romer tas det upp och erkänns från år 1900 – 2000. Varför tas inte beslut om att göra upp med hela historien, från den 29 september 1512 då romer första gången nämndes i Stockholms tänkeböcker, och på det sätt minska förtroendeglappet och göra en nystart.

Vi menar även att en officiell ursäkt från statsministern måste följas med en kompensation pga. århundrades övergrepp av diskriminering och rasism från makten. Då tänker vi oss inte någon individuell kompensation utan kollektiv kompensation. Den kan bestå av en gedigen informations- och utbildningskampanj gentemot myndigheterna om vad den nationella minoritetspolitiken förpliktigar dessa. Även avsätta medel till forskning av antiziganismen i en historisk kontext fram till idag, samt på flera plan. Ta fram vittnesmål och böcker, utställningar på nationellt och lokalt plan i folkbildningssyfte, skriva in block om romer i lärar- polis- och socionomutbildningarna, dessa kommer att möta romer i sina tjänster i framtiden och då måste de få med sig kunskaper för att kunna handlägga i framtiden. Även se till att minoritetslagen måste efterföljas av kommunerna, som andra lagar, för den respekteras tyvärr inte alltid och många romer har inte den kunskap de behöver om sina egna rättigheter.

Det andra gäller förslaget om att regeringen bör säkerställa att återstående frågor om Skånepolisens register över romer får tillfredställande svar (3.5.4; s. 90-91). Om detta genomförs är det särskilt viktigt att frågor angående metoder och tillvägagångssätt, det vill säga *hur* registret kommit till, får svar. Vi menar att om detta inte görs så är det enbart en tidsfråga när detta görs någon annanstans av annan myndighet. Frågan är känslig men måste få en transparens om den stora misstron mot polismyndigheten ska få en vändning i framtiden.

SIRF stödjer förslaget om att inrätta 2 augusti som officiell minnesdag för Förintelsens romska offer. Hittills har romer inte fått det erkännande som de förtjänat. Precis som judar förintades och förföljdes så förintades och förföljdes även romer. Många offer och överlevande har aldrig fått en ursäkt eller kompensation för sitt lidande och död. Att få en officiell minnesdag vore att hedra offren och överlevande samt deras nära, men även en påminnelse om att vi alla måste stå vakt så inte minoritetsrättigheterna stramas åt mer och mer när världsläget eller landets ekonomi är i gungning. Dagen ger också möjlighet till att djupdyka och folkbilda om Förintelsens romska historia, såsom under Kristallnatten med den judiska frågan.

SIRF stödjer även förslaget om att DO måste få större roll att utreda anmälningar från romer. DO bör även få större resurser till att utbilda romska föreningar om sina rättigheter, var de hittar rättigheterna samt hur en anmälan görs. De anmälningar som kommer till DO idag är bara toppen på ett isberg, vi vet att romer kränks på daglig basis och då måste positionerna skjutas fram även här. Resurser, uppsökande verksamhet och utbildning.

Den romska frågan måste få plats i de befintliga strukturerna och inte en fil vid sidan om, såsom projekttänk, oavsett myndighet eller förvaltning.

Den romska samtida situationen, historiska, Förintelsens romska offer, kultur och språk måste in i befintliga läromedel. Det står redan i Läroplanen 2011 att grundskoleelever ska lära sig om nationella minoriteter innan de går ut grundskolan, men var finns underlaget eleverna ska lära sig detta med idag? Det som finns idag är knapp hänt. Men tanke på att en del av dessa elever kommer att vara morgondagens beslutsfattare och höga tjänstepersoner så måste detta skyndas på, för att motverka den stigmatiserande bilden av romer.

Barnkonventionen måste beaktas i alla led när det gäller alla barn, så även romska barn. Tyvärr är detta inte fallet vid ärenden vid t.ex. LVU av romska barn. Det finns undersökningar av Socialstyrelsen men även där det finns romska referensgrupper, samrådsgrupper samt individer som gått in som resurser för att berätta och ge en annan bild av verkligheten från inifrånperspektiv. Även då har det inte räckt till för tjänstepersonerna som beslutat om LVU innan någon romsk kunnig kommit med in i bilden som förklarat och utbildat i vad som är vad. Antaganden och det som verkligen är.

SIRF anser att även kvinnofrågan såsom hälsofrågorna måste uppmärksammas än mer. Mer medel behövs till ex för stödföreningar för kvinnor och barn.

Vad gäller den tjugoåriga strategin som görs inom ramen för den minoritetspolitiska strategin och som ska ses som en förstärkning av minoritetspolitiken. Där målgruppen är framför allt de romer som befinner sig i ett socialt och ekonomiskt utanförskap och är utsatta för diskriminering.

Vår förhoppning är vad gäller delaktighet och inflytande och romska strategin så gäller det även här att statliga- och kommunala myndigheter och politiker måste utbildas i vad strategin innebär och förpliktigar dessa i praktiken. När kunskap finns så kan den inte ignoreras utan måste sättas in i aktion. Samt vad gäller inkludering att det tas på allvar med öppen dörr för romerna att få påverka i frågor som rör dem själva.

Om den stora misstro mot myndighetsverige, som ökade pga. polisregistret, kommer att minska så måste åtgärder som dessa ovan ske. Det är nu idag vi måste få till en naturlig plats även för romer i samhället, och inte vänta tills att strategins sista år passerat, åtgärderna och utbildningspaketen måste finnas nu. En ny generation håller på att växa upp och vi har inte råd att låta den gå förlorad pga. den rådande antiziganism som är påtaglig i vardagen.

SIRF stödjer förslaget om ett Nationellt centrum, en romsk myndighet som navet i den romska frågan i Sverige. Ett centrum som både är en remissinstans och kan utöva tillsyn vid kränkningar mot romer, kräva svar på bristerna från myndigheter och andra organisationer, samt förbättringar på de befintliga strukturerna. Detta är inget konstigt, ser vi till landet på vår östra sida Finland, så har de haft en romsk myndighet sedan 1956, Delegationen för romska ärenden, anknutet till regeringskansliets Social- och hälsoministerium.

Vad gäller media så håller SIRF det positivt att det i nuvarande sändningstillstånd står att det samlade utbudet på de nationella minoritetsspråken ska öka årligen, och att ökningen ska vara betydande.

Granskningsnämnden gav vid den senaste granskningen (2015 års sändningar) av public service sändningar på nationella minoritetsspråk med tvekan godkänt, men ser också att ökningen kan beräknas över hela tillståndsperioden, till detta är vi i SIRF mycket betänksamma mot då detta kan ge bakslag i den positiva utvecklingen sedan 2008 med dialoggrupper t.ex., vi menar på att ökningen måste vara betydande varje år. Vi vet att UR har ambitionen att fortsätta att öka sina sändningar på romani chib då, precis som kommissionen konstaterar, detta är en viktig del av den språkliga revitaliseringen, identitetskapande och synliggörande av den romska minoriteten. Lika viktigt som kvalité är antal sända timmar per bolag.

UR vill rikta uppmärksamhet på att kvalitet och relevans uppnås inte enbart av ökad synlighet i media – även om det är nog så viktigt. UR arbetar kontinuerligt med att stärka kvaliteten i sin programproduktion på romani chib och om romer. Ambitionen är att producera än mer MED än FÖR romer. Det säkerställs av fortlöpande dialoger och inkludering genom referensgrupper som sakkunnigt följer framtagandet av programinnehållets fakta.

Att ha en kontinuerlig dialog och därmed få en ökad intern kunskapsutveckling om romers aktuella situation hjälper också personalen att uppmärksamma och därmed undvika stereotypisering och exotifiering i programarbetet. Att UR mer och mer väljer att involvera romer i produktion och dialog- och referensgrupper, istället för MED och OM, gör att vi vill lyfta UR som modell i sammanhanget. SIRF anser dock att synligheten måste öka i alla kanaler dvs ökade antal sändningstimmar i alla bolag, inte enbart tillsammans.

Styrelsen för den nationella kulturföreningen Sveriges Internationella Roma Filmfestival